

d'un barranc, igual que un *bişél* de vi» (1959); «no troba ni oli a les piques ni vi als *vixells* ni blat a les sitges», JnSegura (StaColQ.), *A Estones Perdudes*, p. 37. *Bixell* 'bóta gran' a Pradell de Preixens (BDLC XII, 153). «*Beixéls* són bótes molt grans: ací ni es fan servir, només les usen en llocs on cullen prou vi» Àreu de V. Ferrera (1933); a Farrera de Pall.: «*bəşél* ho diuen a la SdUrg., no ací» 1933. Però sí a l'extrem E. de Vall Ferrera: *bişél* Tor (1932). Continua *başét* en domini gascó, Rohlf., *Le Gc.*, § 237. I continua en aquest sentit, o anàleg, en el P. Val.: «licors, y fer ambuts y carabacins, destinats a colar y trafegar aquells de un punt o *veixell* a un altre», MGadea (*T. del Xè* I, 396). «*Vaixell*: atuell, espt. bóta grossa» (Dfa.); id., però pron. *veixell* EValor-Giner (1950-5); *veşél* pronunciava l'escriptora Maria Ibars, a Dénia (1962).

En el seu caràcter de gran receptacle el mot ha esdevingut el nom català del gran navili o embarcació, com oc. *vaissel*, fr. *vaisseau*, it. *vascello*; cast. antiq. *bajel*, manllevat del cat.: «*vexells* o *navilis*» molt repetit en l'ordre de guerra de 1356 (CoDoACA VII, 225).

Ja el 1315 «que tota nau o cocha e tot altre *vexell* qui sien d'homens de la ciutat de Bna. ---» 1315 (DAg.), i veg. força cites dels Ss. xv i xvi en el DAg.² 25 «Qualsevol *vexell*: navigium, navis; nau o altre *vaxell*: navis», OPou (*ThPu.*, 68). Encara que força antiquat en l'ús oral del català central i altres parlars continentals (on ha reprès força des de c. 1930), va seguir essent d'ús popular a Mallorca i en alguns punts del Nord: «S'Escar des *vəşél*», accident de la costa de l'illa de Cabrera (1969). «La barca duim estibada / de contrabando: / si no topem cap corsari / ni *vaxell* ni guardacostes / ---», PdAPeña (*Po. Pop.*, 45); «l'altra entina / a curanta metres del Sortells, / ja la mar romp més seguida, / hi poden tocar els *vaxells*», versos de l'Avi Firmo de Cadaqués, 1974, 125d. Sobre les denominacions gallo-romàniques de la nau, veg. Kemna, «Der Begriff 'Schiff' im Französischen».

Vaixella 'conjunt d'atuell', prové del plural *VASCEL·LA*. «Cubo I et cum ipsa *vexela* quomodo ego habeo» a. 1112 (*Cart. St. Cugat* III, p. 19). Aquesta e fou bastant general, cf. *LleuresC*, 377. «Aga a lexar les asines dels molís en aquella valor e en aquella condició que les recbrà; e enquara, que aga a lixar la *vixela* del celer en aquella condició» a. 1306 (RLR VII, 53). «Atzembles carregades --- de *vexella* d'aur e d'argent», *Decam.* X, § 556.6. «Tot quant havia, / puy ric, potent, / me viu, d'argent, / armes, *vexella*, / roba molt bela, / li, lana, seda, / molta moneda: / tot exeguf / e cambiñ / ---», JRoig (*Spill*, 1835). «*Vexella* de or e de argent», JoMartorell (grafia de l'ed. prínceps, que Riq. canvia en *vaxella*, 268.3f.). «En la illa de Sanio se comensà a fer *vaxella*», Pacs, *Doctrina Moral*. També escrit *vexella* en doc. de 1417 (Finke, *Acta Ar.* III, 341), i StVicentF (*Quar.*, 191.77, veg. LLAUTO; *vexella* d'argent, vocab. Schib).

En lexicografia des del S. XVI. «*VAXELLA* DE LA CUYNA --- ahines ---, *vaxella* de cuynar: vasa coquinaria, *vaxella* de menjar: vasa escaria; *vaxella* de tenir aygua

/ *vaxella* grossera de terra ---: *vaxells* estanyats: vasa incoctilia ---»; «lo qui fa *vaxella*: vasarius, qualsevol *vaxell*: hoc vas, vasa, -orum», OPou (*ThPu.*, 226, 184, continua p. 85). Cf. V. Gudiol, «La *vaxella* de fusta, durant lo segle XIII», Bna. 1910, 13 pp. En els segles baixos l'ús del mot havia decaigut i així va introduir-se bastant el cast. *vajilla*,³ que després ha anat en decadència; la tradició oral del mot no s'havia interromput del tot: Careta (*Barbr.*, 428) ho havia sentit correctament a un terrissaire de Sants. El mot cast. mateix havia estat manllevat del cat. [1490], amb adaptació de *-ella* a la forma castellana d'aquest sufix (DECH v, 749b50). És mot comú amb el fr. *vaisselle* i oc. ant. *vaissela*, avui encara gascó: Comenge «*bachèro*: vaisselle; *bachère*: buffet, dressoir; égouttoir: *bachet*: vase; vaisseaux Dupleich (*Dict. Patois StGaudens*), no estrany a l'aranes.

Vaixellada. +*Vaixellaire* (*bixellayre* 'fabricant de vaixella' Pont de Suert, *AlcM* XII, 178). *Vaixellam*. *Vaixeller*. *Desvaixellat*. *Envaixellar* [Vogel].

DERIVATS SAVIS del ll. *vasculum*, pròpiament 'vas petit': *vascular*; *vasculós*. *Invascular*.

¹ Però sembla ser el mateix el mot d'Ausiàs per a 'omplir (ampolles)': «Fortuna / --- / torna a refer desabitada casa / qu' en poc espay havia feta buyda, / e l'om desert, qu'enrequir jamés cuyda, / umple graners, olis e vins *embasa*, / en son costat no deu portar espasa / --- / arrasa» xxxi, 4b. — ² «Van per la mar --- en galeres e en barques e en altres *vexells*» ex. Iulhià (*Cont.* III, 90). — ³ Fins a Mall., on el DFgra. tot citant *vexella* en Ausiàs, el declara envellit en lloc de *plats de vaquilla* (!).

Vas, prep. ant. (que no sempre fou provençalisme), V. *vers* (VESSAR)

VASA. D'aquesta forma presa pel cultisme BASE, antigament i sobretot a les Illes, se n'ha tractat ja en aquest article, en particular en les notes. Alguns suplements, en el sentit de marc o enquadrament: «En primavera --- / les comes en flors esclatan / --- / les flors, dins *vases* de murtra, / pels vergers treuen lo cap», Tomàs Forteza, que ell mateix tradueix «entre festones de vistoso arrayán». «A la rebotiga, així mateix hi havia un diploma a nom del pare, dins una *bascula* daurada, record de la Missa que havia tocat a la Seu», Miquel Forteza (*Jueus Conversos*, p. 30). No és menys de les illes menors que de Mallorca: «La barba, rossa, espessa, com unes *vases* a tot lo voltant de sa cara rodona», Ruiz Pablo (*Novelletes Menorquines*, IdOr, 22). Eiv. «*vasa*: marco de cuadro o espejo» (PzCabrero).

Amb la forma *vasule* que citem, a la nota 4, d'uns dialectes italians, en el sentit de 'pedra paviment', caldria estudiar si pot relacionar-se l'hapax *avasolar* que cita el DAg. d'uns dietaris de Montalegre, princ. segle XVIII, per més que es tracti de coses d'alimentació. També convindria verificar si no es tracta de *vàsola* (o *bàscola*) en l'hapax *bàscola* llegit per un aficionat a l'arxiu parroquial de StaColQ. en un doc. de 1460